

הקונסרבטוריון
הישראלי למוסיקה

ע"ש לין ותד אריסון, תל-אביב

נשיא כבוד - מקסים ונגרוב

40 שנה לתחרות רובינשטיין סדרת רסיטלים לפסנתר

ינון ברנתן
(ישראל/ארה"ב)

צילו של הרגש

יום ו', 14.2.14, 11:30

אודיטוריום הקונסרבטוריון
הישראלי למוסיקה

הקונסרבטוריון הישראלי למוסיקה ע"ש לין ותד אריסון, תל-אביב

גבי ברון - יו"ר הוועד המנהל

קוסטין קנליס-אוליאר - מנהל

ד"ר רז בנימיני - מנהל מוסיקלי ומפיק, המרכז למוסיקה קאמרית

לואי מרשל 25, תל אביב 6200003

טלפון: 03-5466228

chamber@icm.org.il

www.icm.org.il/chamber

הקונסרבטוריון מודה לחברי אגודת הידידים על תמיכתם בפעילות המוסד

עמותת ארתור רובינשטיין הבינלאומית למוסיקה

עדיט צבי - מנהלת אמנותית

פרופ' אריה ורדי - יועץ מוסיקה

שולי הברמן - מפיקה

הילה מזרחי - מנהלת משרד

הוברמן 12, תל-אביב 6407510

טלפון: 03-6856684/28

competition@arims.org.il

www.arims.org.il

עמותת ארתור רובינשטיין הבינלאומית למוסיקה מודה לגוף הנאמנים על תמיכתו בפעילות העמותה

PROGRAM:

בתכנית:

CÉSAR FRANCK

(1822-1890)

סזאר פרנק

Prelude, Chorale and Fugue

(כ- 18 ד')

פרלוד, כוראל ופוגה

SAMUEL BARBER

(1910-1981)

סמואל ברבר

Piano Sonata in E-flat minor, op. 26

(כ- 18 ד')

סונטה לפסנתר במי-במול מינור, אופ. 26

Allegro energico
Allegro vivace e leggero
Adagio mesto
Fuga: Allegro con spirito

INTERMISSION הפסקה

FRANZ SCHUBERT

(1797-1828)

פרנץ שוברט

Piano Sonata G major, D. 894

(כ- 40 ד')

סונטה לפסנתר בסול מז'ור, ד. 894

Molto moderato e cantabile
Andante
Menuetto: Allegro moderato
Rondo: Allegretto

MAURICE RAVEL

(1875-1937)

מוריס ראוול

La Valse, poème choréographique

(כ- 13 ד')

הוואלס, פואמה כוריאוגרפית

ינון ברנתן, פסנתר

פרנק: פרלוד, כוראל ופוגה

ינון ברנתן זכה בשנת 2005 בפרס הפסנתרן הישראלי המצטיין בתחרות רובינשטיין.

הוא נבחר לאחרונה כאמן עמית של התזמורת הפילהרמונית של ניו-יורק. בנוסף, מתוכננות לו הופעות עם התזמורת

הפילהרמונית של לוס אנג'לס, ועם התזמורת הסימפונית של אטלנטה, יוג'ין, מילוקי, ניו-ג'רסי וקוויבק. ברנתן הופיע עם רוב ההרכבים הנחשבים בארה"ב ויצא פעמיים לספורים עם האקדמיה של סנט מרטין כמנצח וכסולן וכן ניגן תחת שרביטם של מנצחים ידועי-שם. בשנת 2006 השתקע בארה"ב ושלוש שנים לאחר מכן זכה במענק אברי פישר היוקרתי. אלבומו האחרון, מיצירותיו המאוחרות של שוברט, זכה לביקורות נלהבות ב"גרמופון" ובמגזין המוסיקה של BBC. אלבום הסולו השני שלו Darknesse Visible נבחר על-ידי הניו-יורק טיימס כאחת מההקלטות המוצלחות במוסיקה קלאסית לשנת 2012. בנוסף להופעותיו הרבות באולמות נחשבים בארה"ב, הופיע כסולן עם תזמורות וברסיטלים אף באולמות כגון: אולם הפילהרמונית של ברלין, הקונצרטהאוס, אולם ויגמור ואחרים. ברנתן היה חבר בתכנית המוסיקאים הצעירים של אגודת המוסיקה הקאמרית של לינקולן סנטר ועדיין מופיע בתכניתוית בניו-יורק ובספורים מחוצה לה. הוא הופיע עם גנגים מוערכים ברחבי העולם וזכה בפרס אנדרו וולף ברוקפורט. בעונה הקרובה הוא יצא לספור הופעות עם הצלנית אליסה ויילרשטיין וינגן עם רביעיית ירושלים. ינון ברנתן נולד בתל-אביב ב-1979 והחל ללמוד נגינה בפסנתר בגיל שלוש. בהיותו בן אחת-עשרה הופיע לראשונה עם תזמורת, בקונסרבטוריון הישראלי למוסיקה, תל אביב, שם למד אצל מדלן אופאויזר. המשיך את לימודיו אצל נטשה טדסון ואצל ויקטור דרביאנקו בתל-אביב וכן למד אצל מריה קורצ'ו וכריסטופר אלטון בלונדון ובהמשך אצל ליאון פליישר בארה"ב.

סזאר פרנק נחשב לנציג הבולט של המוסיקה הרומנטית הצרפתית במחצית השנייה של המאה ה-19, ולאחד המשפיעים הגדולים על התפתחותה. במהלך חייו התרחשו האירועים המוסיקליים החשובים של המאה ה-19: בטהובן מת כאשר פרנק היה בן חמש; ליסט נפטר ארבע שנים לפני מותו של פרנק, ואילו פרנק עצמו ראה את דביסי מפרסם חלק מיצירותיו ואף זכה לשמוע כמה מיצירותיו של ריכרד שטראוס. פרנק נולד בבליה. אביו קיווה כי יהיה פסנתרן קונצרטים. בגיל 13 זכה הנער סזאר בפרס על נגינתו בפסנתר. בהמשך לימודיו החליט לוותר על קריירה סולנית, דבר שעורר מתח ביחסיו עם אביו בתקופה זו. במשך שלושים שנה עבד כנגן עוגב בכנסיות ובמקביל זכה למוניטין כמאלתר מעולה. ההכרה בו כאחד המלחינים המובילים של האסכולה הצרפתית הרומנטית היתה איטית, על אף שכתב כבר בשנות העשרים לחייו מספר יצירות שזכו לשבחים רבים. כמעט כל היצירות שהקנו לו את המוניטין חוברו רק בתריסר שנות חייו האחרונות, כמו הואריאציות הסימפוניות, הסימפוניה ברה מינור, הסונטה לכינור ולפסנתר ועוד.

רבים רואים בפרנק את גדול המלחינים לעוגב אחרי יוהאן סבסטיאן באך, הודות ל-12 היצירות החשובות שכתב לכלי זה אשר הניחו את היסוד לסגנון הסימפוני במוסיקה הצרפתית לעוגב. השפעת מורשת המוסיקה לעוגב של באך ניכרת גם ביצירתו לפסנתר - פרלוד, כוראל ופוגה.

כשפרנק חיבר את יצירתו פרלוד, כוראל ופוגה בשנת 1884, גם הוא, כמו הרבה מלחינים צרפתיים אחרים בני זמנו, הושפע מקסמן של יצירותיהם של ליסט וואגנר. פרנק הקדיש את יצירתו למארי פואטבין, פסנתרנית צעירה ומחוננת, והיא הייתה זו שניגנה אותה בבכורה בפריז בינואר 1885. היצירה זכתה לתגובות חמות, אם כי סן-סאנס השמרן טען כי יצירת המופת של פרנק הייתה "הכל מלבד נעימה ונוחה לנגינה, וכי הכוראל אינו כוראל והפוגה אינה פוגה".

בארבר: סונטה לפסנתר במי-במול מינור, אופוס 26

סמואל בארבר הוא אחד המלחינים האמריקאים הגדולים של המאה ה-20. סגנון הלחנתו הייחודי משלב צורות ומרקמים קלאסיים יחד עם בהירות מלודית וטכניקות עכשוויות.

בארבר נולד במערב צ'סטר, פנסילבניה, למשפחה אמריקנית משכילה ומכובדת. אביו היה רופא ואימו פסנתרנית חובבת. הוא החל ללמוד נגינה בפסנתר בגיל שש ולהלחין בגיל שבע. את לימודיו במכון קרטיס החל כשהיה רק בן ארבע עשרה, שם הפליא בלימודי פסנתר, קומפוזיציה ושירה.

בשנת 1947 הוא התבקש לחבר סונטה לפסנתר לציון 25 שנה לאגודת המלחינים, ארגון שהוקם לטפח ולקדם מוסיקה חדשה של מלחינים אמריקאים. מלאכת הלחנת הסונטה ארכה יותר משנתיים, והיא נוגנה לראשונה בשנת 1950 על ידי הפסנתרן ולדימיר הורוביץ שהכיר מקרוב את בארבר.

הערכתו של הורוביץ כי זו הייתה הסונטה הגדולה ביותר של מלחין אמריקאי, והאתגרים הטכניים שהיא מציבה בפני המבצע, קידמו את היצירה רבות עד שהפכה לחלק בלתי נפרד מהרפרטואר לפסנתר, והיא זכתה לפופולאריות באולמות הקונצרטים ובתחרויות הפסנתר. כשנשאל בארבר על האתגרים הטכניים שביצירה טען כי לא חשב בעת הלחנתה על מבצע זה או אחר, ובכל זאת קשה להתעלם מהעובדה שהורוביץ השפיע על כתיבתה.

בארבר משלב בסונטה צורות מסורתיות, כצורת הסונטה וצורת הפוגה, יחד עם טכניקות הלחנה של המאה העשרים, כמו שילוב טונאליות ואטונליות וטכניקות מודרניות של פיתוח מוטיבים. היצירה שופעת רגשות עמוקים ובשלות אינטלקטואלית. האנרגטיות שלה נובעת מהשילוב של קונטרפונקט וניגודים מקצביים קיצוניים. בארבר מנצל את כל גווניו ההבעתיים של הפסנתר, משימוש בו ככלי הקשה ועד לעדינותו הרבה בחלקים הליריים.

הפרק הראשון, מהיר ואנרגטי, פותח בנושא עוצמתי המוצג בשתי הידיים. השימוש של בארבר בתבניות

היצירה כתובה בסולם סי מינור וכוללת שלושה פרקים, כאשר כל אחד מהם משתלב ומתמזג ברעהו על ידי הקירבה הנושאת ביניהם והמארג השלם שהם יוצרים.

הפרלוד כולל שני נושאים עיקריים. הנושא הראשון, הפותח את היצירה, מציג מלודיה בת ארבעה צלילים, הנשמעת בתוך סבך של ליווי בארפג'ים (אקורדים שבורים) מהירים. הנושא השני מבוסס על מנגינה נוגה ומתפתלת. שני הנושאים חוזרים מספר פעמים לאורך הפרק. על אף שהיצירה נכתבה לפסנתר, ניתן לזהות בעושר האקורדים השבורים מעין תחליף לעומק רב יותר של צליל שהיה יכול להיות מופק בנגינה על עוגב.

הכוראל פותח במנגינה פשוטה למדי, שבעקבותיה מוצג הנושא העיקרי הכולל שבעה צלילים מלווים באקורדים הנשענים על אוקטבות בקול הבס הנמוך. בסיום הפרק הקצב הולך ומתגבר לקראת הפרק השלישי - הפוגה. הנושא של הפוגה מתגלה מתוך קו מלודי כרומטי יורד, ובהמשך הפיתוח של הפרק משתלבים בה גם הנושאים העיקריים משני הפרקים הקודמים. היצירה מגיעה לסיומה בארפג'ים בסולם סי מז'ור.

טל סחרוב

שוברט: סונטה לפסנתר בסול מז'ור, ד. 894

שוברט נולד בסוף המאה ה-18 ורוב יצירותיו חוברו בתפר שבין סוף התקופה הקלאסית לבין תחילת התקופה הרומנטית. עולם יצירותיו הוא אינטימי מאוד ונוטה לסגנון הרומנטי, אך בו זמן ניכרים שורשי הקלאסיים, בייחוד במבנים המוסיקליים המשמשים אותם.

הסונטה לפסנתר בסול מז'ור, ד' 894, שהושלמה באוקטובר 1826, היא האחרונה מבין הסונטות של שוברט שיצאו לאור בעודו בחיים. המו"ל טוביאס הסלינגר פרסם אותה כאופוס 78 אבל לא כמכלול שלם, אלא תחת ארבעה שמות נפרדים על פי ארבעת פרקי: פנטזיה, אנדנטה, מנואט ואלגרטו. עד מהרה הפך כינויה של היצירה לפנטזיה בסול מז'ור, והיא הייתה מוכרת במשך זמן מה תחת כותרת זו, על אף שכתב היד של שוברט הגדיר באופן ברור את היצירה כסונטה. היצירה נרחבת ביותר ומשכה יכול להגיע עד כחמישים דקות, אם מבצעים את כל החזרות שבה. לכן, אין זה מפתיע שהסלינגר בחר לפרסמה כאוסף של יצירות נפרדות ולא כסונטה שלמה.

הפרק הראשון כתוב בקצב מתון ובמשקל ייחודי של שתים-עשרה שמיניות. אין בו דבר מהאופי הזרמטי שבדרך כלל מיוחס לפרק ראשון בצורת הסונטה. רוב החומר הנושאי נובע מהפתיחה השקטה והשלווה, והמוסיקה עוברת שינויים בצורה של ריקוד, עד לשיא הפורץ בחטיבת הפיתוח במעבר לסולם המינורי. המתח נרגע כמעט באופן מיידי, והאווירה השלווה מרגעי הפתיחה חוזרת.

הפרק השני הוא מעין רונדו איטי (אנדנטה). המלודיה הפותחת היא שירתית ומהווה את הבסיס להמשך הפרק, והיא מתפתחת ומשתכללת לאורכו. אל תוך אווירת המתיקות של הפרק משלב שוברט רגעי סערה עזים בהפסקות בוטות ובהלמות אקורדים חזקות.

הפרק השלישי, המנואט, הוא הקצר מבין הפרקים, ומתאפיין בפשטות כפרית, המעוצבת שוב באמצעות אקורדים עיקשים. כניגוד חריף, מציין שוברט נגינת לגטו בחלק הטריו האמצעי.

הפרק האחרון, אלגרטו, גם הוא מעין רונדו עליז, אבל כאן הוא בנוי יותר מרצף ריקודים מאשר הרונדו הטיפוסי.

סמי-טונאליות ובמקצבים חדים, מקנה לפרק את אופיו האינטנסיבי. שני נושאים ליריים ורגועים יותר נענים במקטעים דיסוננטיים. שלושת הנושאים האלה חוזרים ומובילים לקודה מסתורית ולסיומו התקיף של הפרק. הפרק השני, מהיר וקל, מנוגד באופיו לרצינותו של הפרק הראשון. זהו מעין סקיצה קצרה, קליל ובלתי ניתן לעצירה, שופע מלודיות תזזיתיות ואוויריות. הפרק פותח במוטיב החוזר על עצמו לכל אורכו במגוון תבניות וסולמות. הפרק השלישי, איטי מאוד ונוגה, שופע ליריות וקווים מלודיים מעודנים. בארבר חוזר לתבניות הסמי-טונאליות, והמתח נבנה באמצעות סדרת צלילים ואקורדים דיסוננטיים החוזרים על עצמם לאורך הפרק. אנו עדים לדיאלוג מיוסר של ממש בין הנושא, הצלילים והאקורדים המתחלפים בין הידיים.

הפרק האחרון, פוגה - מהיר ונמרץ, אנרגטי מאוד, ודורש מיומנות פסנתרנית ויצירתיות רבה. הפוגה הארוכה והמורכבת כתובה ברובה בארבעה קולות ומבוססת על נושא נמרץ. הנושא מצליח לבלוט בבהירות גם מבעד למרקמים הסבוכים ביותר, יחד עם סינקופות קופצניות ומנוגדות במקצבים ובהרמוניות המזכירים את סגנון הג'אז.

טל סחרוב

ראוול: הוואלס

אמרגן הבלט הידוע, סרגיי דיאגילב, פנה לראוול והזמין ממנו יצירה עבור להקתו, הבלט הרוסי. ראוול, שבמשך שנים רצה לכתוב יצירה ברוח הוואלס הווינאי (אבל בסגנונו שלו), כמחווה ליוהאן שטראוס השני, כתב בשנת 1920 את "הוואלס" כיצירה סימפונית, אך תחילה ניגן אותה לדיאגילב בגרסה לשני פסנתרים, לצורך הערכה. דיאגילב התרשם מהיצירה אבל החליט כי היא אינה מתאימה לשמש כמוסיקה לבלט וסרב להשתמש בה. ראוול נפגע מהתגובה וסיים את מערכת היחסים המתוחה עם דיאגילב, אך עם הזמן הפך "הוואלס" ליצירת קונצרטים פופולארית. ראוול עיבד את היצירה גם לפסנתר סולו - עיבוד הזוכה לביצועים רק לעיתים רחוקות בשל האתגרים הטכניים הרבים שהוא מציב בפני הפסנתרן. אופיו של "הוואלס" הוא נוסטלגי ואפל. הוא עולה ונובע באיטיות מפעימות קצב מעורפלות החוזרות ונשנות לאורך מספר חטיבות במקצב הוואלס. החטיבות שונות זו מזו ומתעצמות בהדרגה עד אשר היצירה מגיעה לשיא אפוקליפטי. היצירה מעוררת אסוציאציות של אלימות, ניוון וריקבון - כמו פניה של וינה (ואירופה) בשנים שסביב מלחמת העולם הראשונה. אולם, כאשר ראוול תאר את היצירה, הוא לא התייחס לכך, אלא כתב: "עננים שטים, ומבעד לחרכים ניתן להציץ בזוגות מרקדים. העננים מתפזרים בהדרגה ומתגלה אולם עצום, מלא בקהל מסתחרר. הסצנה כולה מוארת בהדרגה ... אור נברשות בוקע. חצר קיסרית בערך בשנת 1885". כל בעל דמיון יכול לראות בבהירות את תיאורו של ראוול בעת האזנה ליצירה. ההתחלה שקטה ומעורפלת, ובהדרגה, אנו שומעים מנגינות מקוטעות עד התגבשות הצורה החיננית המלאה של הנושא העיקרי של הוואלס. לכל אחד מהוואלסים בסדרת המחולות שביצירה אופי משלו. כאשר נדמה כאילו היצירה מתקרבת לסיומה בשיא אקסטאטי ובמערבולת חושים, שבה וחוזרת המוסיקה לאווירת ה"ערפל" של הפתיחה. כך מתחילה המחצית השנייה של היצירה. כל מנגינה מהחלק הראשון מוצגת מחדש, אם כי באופן שונה, עם מעברים הרמוניים בלתי צפויים, והוואלס מתחיל שוב להסתחרר ולהסתחרר ללא הפסקה. פעם נוספת, קוטע ראוול את המומנטום והקודה החותמת מציגה ואלס מקאברי המסתיים בשיא סוער וכובש.

טל סחרוב

גם כאן, בדומה לפרק הראשון, שוברט בוחר באווירה נינוחה ומעודנת ולא דרמטית. הוא משחק עם הנושא באמצעות סדרה של שינויים מגוונים: פעם כמעין ריקוד ברגיסטרים הגבוהים של המקלדת, ופעם במעמקי הרגיסטרים הנמוכים ביד שמאל, יחד עם פיתוחים מלודיים אופייניים. בהמשך נשמע קטע קצר בסולם דו מינור המהדהד במקצב של הרונדו, אך עד שהאזון מתרגל לנושא חדש זה הוא מספיק להיעלם ורצף הריקודים החינני חוזר אך בסדר הפוך. כך חוזר הנוף המוסיקלי ומתפתח, עד לקודה המאופקת המסיימת את היצירה.

טל סחרוב

שינויי פסנתרנים ותאריכים בהמשך העונה

איגור לוויט ביטל, לצערנו, את השתתפותו בסדרה. לשמחתנו, את מקומו יתפוס אלכסנדר גבריליז'ק, זוכה הפרס הראשון בתחרות רובינשטיין 2005, אשר יבצע מיצירות מוצרט, ליסט, שומאן ורחמנינוב. עקב שינוי זה, ולאור לוחות הזמנים הצפופים של גבריליז'ק, יחולו גם כמה שינויים בתאריכי הקונצרטים בהמשך העונה.

כרטיסי המינוי שבידיכם לרסיטל של איגור לוויט, שתוכנן ל- 25.4.14, תקפים לרסיטל של אלכסנדר גבריליז'ק, שיתקיים ב- 9.5.14.
ב- 25.4.14 לא יתקיים כל קונצרט בסדרה זו.

קונצרט הבונוס "בהשראת רובינשטיין" - בביצוע מיכל טל, תומר לב ותלמידיהם - שתוכנן להתקיים ב- 9.5.14, נדחה, ויערך ב- 13.6.14.
כרטיסי המינוי שבידיכם לקונצרט זה בתאריכו המקורי, 9.5.14, תקפים לקונצרט זה בתאריכו החדש, 13.6.14 (ולא לרסיטל של גבריליז'ק שיתקיים ב- 9.5.14).

ה ק ו נ צ ר ט ה ב א ב ס ד ר ה

יום ו', 9.5.14, 11:30

אודיטוריום הקונסרבטוריון
ה י ש ר א ל י ל מ ו ס י ק ה

אלכסנדר גבריליוק

שומאן

תמונות ילדות

מוצרט

סונטה לפסנתר בדו מז'ור, ק. 330

מוצרט-ליסט

לקרימוזה מתוך הרקוויאם

ליסט

טרנטלה

רחמנינוב

מומנטים מוסיקליים מס' 1-4

רחמנינוב

סונטה לפסנתר מס' 2 בסי-במול

מינור, אופ. 36